

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู
โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม*

THE RELATIONSHIP BETWEEN HAPPINESS IN WORKING AND TEACHING
EFFICIENCY OF TEACHERS IN POTINIMITWITTAYAKOM SCHOOL

¹ชนิกานต์ ศักดาณรงค์ Chanikan Sakdanarong

²สุภาวดี วงษ์สกุล Suparwadee Wongsakul

^{1,2}สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand

Corresponding Author E-mail: Billchanikan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู ประชากร คือ ครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม จำนวน 63 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการทำงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือครอบครัวดี (Happy Family) รองลงมาคือจิตวิญญาณดี (Happy Soul) และมิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือผ่อนคลายดี (Happy Relax) 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน และ 3) ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีมิติที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือมิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart รองลงมาคือมิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) และมิติที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือมิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body) โดยมีมิติดังกล่าวทั้งหมดมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ความสุขในการทำงาน, ประสิทธิภาพการสอนของครู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of teachers' happiness in working 2) to study the level of teachers' teaching efficiency and 3) to study the relationship between happiness in working and the efficiency in teaching among teachers. A sample of participants were 63 Potinimitwittayakom School teachers. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient hypothesis testing. The results of the research were as follows: 1) The overall happiness of teachers was at 'Happy level'. The dimension with the highest mean was Happy Family, followed by Happy Soul, and the dimension with the lowest mean was Happy Relax. 2) The overall teachers' teaching efficiency was at 'High level'. The aspect with the highest average was the aspect of enhancing students' success, followed by the creation of various teaching and learning activities and the aspect with the lowest mean was showing interest in teaching and 3) The relationship between happiness in working and the efficiency in teaching among teachers were correlated positively. It was statistically significant at the .01 level with a high correlation. The dimension with the highest correlation was the third dimension, generosity (Happy Heart), followed by the seventh dimension, curiosity (Happy Brain) and the lowest correlation was the first dimension, good health (Happy Body) all of these dimensions were intermediate level.

Keywords: Relationship, Happiness in Working, Teaching Efficiency

บทนำ

การที่องค์กรหนึ่งจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้นั้น สิ่งสำคัญที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ คือ การส่งเสริมความสุขของคนทำงาน ซึ่งคนทำงานคือบุคคลหนึ่งในสังคมทั่วไปที่มีความปรารถนาให้ตนเองดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามความสุขคนทำงาน อาจมีเงื่อนไขหรือเกณฑ์บางอย่างที่ต้องการมากกว่าบุคคลโดยทั่วไป อาทิ การมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในสายอาชีพ การทำงานในองค์กรที่มั่นคง การได้รับโอกาสในการพัฒนา การได้รับเกียรติในที่ทำงาน การได้รับการยอมรับจากบุคคลในที่ทำงานทุกระดับ การได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การได้รับสวัสดิการที่พึงพอใจ การมีหัวหน้างานเพื่อนร่วมงานที่ดี การมีคุณค่าและมีความสำคัญในที่ทำงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการสร้างความสุขของคนทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในองค์กร องค์กรจะขับเคลื่อนไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพราะถ้าบุคลากรในองค์กรไม่มีความสุขในการทำงาน จะทำให้การทำงานในองค์กรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ดังนั้น หัวใจสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้นั้นคือบุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงาน งานก็จะมีประสิทธิภาพ องค์กรก็จะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย (กิติพัฒน์ ดามาพงษ์, 2559) ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้พยายามศึกษาแนวคิดและนิยามองค์กรแห่งความสุขอันเป็นความสุขที่ทำให้คนเราเกิดความสุขระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวภายใต้ความเชื่อว่าคนคือหัวใจขององค์กร การสร้างคนทำงานให้

มีความสุขจึงมีความสำคัญ หากคนในองค์กรมีความสุขก็จะทำให้เกิดเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุขที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนในองค์กรให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปโดยได้กำหนดตัวชี้วัดที่เรียกว่าความสุข 8 ประการ นำมาพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุขซึ่งประกอบด้วยความสุข 8 มิติ ได้แก่ สุขภาพดี ผ่อนคลายดี น้ำใจดี จิตวิญญาณดีครอบครัวดี สังคมดี ใฝ่รู้ดี สุขภาพเงินดีและได้เพิ่มอีก 1 มิติ เป็นความสุข 9 มิติ โดยมีมิติที่ 9 คือ การงานดี (นุรปาซีเยห์ กูนา, 2562) โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า “การสร้างองค์กรแห่งความสุข ให้ประสบความสำเร็จที่ยั่งยืนได้นั้นต้องเริ่มจากการที่คนในองค์กรต้องมีความสุขก่อน และจะส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน รวมทั้งองค์กรที่ตนเองทำงานในที่สุด” ดังนั้น ในหลายองค์กรจึงได้หาวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขแก่คนในองค์กรโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมของคนในองค์กรผ่านกิจกรรมหลากหลายประเภท โดยมุ่งหวังสร้างความสุข สร้างจิตสำนึกที่ดีซึ่งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรสู่วิถีแห่งความสุขอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งที่รากฐานขององค์กรอย่างแท้จริง (สุมาลี ดวงกลาง, 2560)

ในปัจจุบันครุมีภาระหน้าที่ที่หนักมากขึ้น ความสุขในการทำงานของครูกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากสถานศึกษามีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสารและเทคโนโลยี อีกทั้งในปัจจุบันที่มีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาควบคุมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเกี่ยวข้องในการทำงาน ทำให้ครุมีความวิตกกังวลและมีความเครียดในการทำงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมธาพร ผังลักษณ์ (2559) ที่กล่าวไว้ว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหน้าที่ที่หนักมากขึ้นมีเวลาพักผ่อนน้อยลง แม้ในช่วงเวลาที่ปิดภาคเรียนซึ่งควรเป็นเวลาพักผ่อนเพื่อคลายความเครียดแต่ภารกิจของครุมีกิจกรรมเพิ่มเติมทำให้บางครั้งครุเกิดความท้อแท้และไม่มีความสุขในการทำงานทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลงนั่นหมายถึงคุณภาพผู้เรียนด้วย

โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนห้องเรียน 34 ห้อง แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มการบริหารงานวิชาการ กลุ่มการบริหารงานงบประมาณและงานบุคคล กลุ่มการบริการงานกิจการนักเรียนและกลุ่มการบริหารงานทั่วไป โดยมีเป้าหมายมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดพันธกิจและเป้าหมาย เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนก้าวหน้าได้ตามคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลต่อไป โดยด้านของการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมนั้นจัดว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญในการทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ความสุขในการทำงานของบุคลากรกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากครุมีภาระหน้าที่ที่พิเศษที่นอกเหนือจากการสอนมากขึ้น ครูต้องทำงานด้านธุรการ ปัญหาการขาดแคลนครูทำให้ครูสอนไม่ตรงสาระวิชาเอก ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมไปถึงความกดดันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุดมลักษณ์ เมฆาวณิชย์ (2556) ที่กล่าวว่า ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่เสี่ยงต่อการมีความเครียดในการทำงาน เนื่องจากครุมีภาระงานมากและต้องมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งในขณะเดียวกันครูต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนตลอดเวลา นอกจากนี้ ครูยังต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนหลักสูตรใหม่เพื่อให้ผ่านการตรวจมาตรฐานของสถานศึกษา

และจากหน่วยงานภายนอก ดังนั้น การที่จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และเพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพในการทำงาน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมที่จะทำให้ทราบถึงระดับความสุขในการทำงานและระดับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการสร้างขวัญกำลังใจ การเสริมสร้างความสุขในการทำงาน และนำไปวางแผนในการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและเพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนและพัฒนองค์กรให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม จำนวน 63 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์, 2564)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 ตัวแปรต้น คือ ความสุขในการทำงาน 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money) และ 9) การงานดี (Happy work-life)

- 2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการสอน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสร้างขึ้นมาเป็นแบบสอบถามสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

- 3.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความสุขในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดความสุขในการทำงาน HAPPINOMETER ของศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ (2555) โดยสถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้ในการหาระดับความสุขในการทำงานครั้งนี้ โดยแบ่งแบบสอบถาม

ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money) และ 9) การงานดี (Happy work-life) โดยมีเกณฑ์การแปลผลใช้ตามเกณฑ์ HAPPINOMETER (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555) เป็นดัชนีในการแบ่งระดับความสุข ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 24.99	หมายถึง	ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย 25.00 - 49.99	หมายถึง	ไม่มีความสุข
คะแนนเฉลี่ย 50.00 - 74.99	หมายถึง	มีความสุข
คะแนนเฉลี่ย 75.00 - 100.00	หมายถึง	มีความสุขอย่างยิ่ง

3.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพในการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือการวิจัยโดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นจึงสร้างเป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพในการสอน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้ 1) การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อคำถาม และ 2) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าธนบุรี ที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google form โดยสร้างแบบสอบถาม Online ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อประชากรผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวม

มิติที่	ความสุขในการทำงาน	คะแนนความสุข	
		μ	แปลผล
1.	สุขภาพดี (Happy Body)	70.16	มีความสุข
2.	ผ่อนคลายดี (Happy Relax)	64.38	มีความสุข
3.	น้ำใจดี (Happy Heart)	75.38	มีความสุขอย่างยิ่ง
4.	จิตวิญญาณดี (Happy Soul)	76.63	มีความสุขอย่างยิ่ง
5.	ครอบครัวดี (Happy Family)	78.84	มีความสุขอย่างยิ่ง
6.	สังคมดี (Happy Society)	74.44	มีความสุข
7.	ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	76.61	มีความสุขอย่างยิ่ง
8.	สุขภาพเงินดี (Happy Money)	68.25	มีความสุข
9.	การงานดี (Happy work life)	73.10	มีความสุข
ภาพรวม		73.09	มีความสุข

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข ($\mu = 73.09$) โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครอบครัวดี (Happy Family) ($\mu = 78.84$) รองลงมา คือ จิตวิญญาณดี (Happy Soul) ($\mu = 76.63$) และมิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผ่อนคลายดี (Happy Relax) ($\mu = 64.38$)

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการสอนของครู	ระดับประสิทธิภาพการสอน		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน	4.10	0.53	มาก
2. ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.11	0.62	มาก
3. ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน	4.04	0.63	มาก
4. ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ	4.09	0.55	มาก
5. ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ	4.21	0.57	มาก
ภาพรวม	4.11	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.52$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.57$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.63$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient) ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

H_0 : ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ ในภาพรวม

ความสุขในการทำงาน	ประสิทธิภาพการสอนของครู ในภาพรวม		
	r	Sig	ระดับความสัมพันธ์
มิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body)	.38**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 2 ผ่อนคลายดี (Happy Relax)	.46**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart)	.68**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 4 จิตวิญญาณดี (Happy Soul)	.64**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 5 ครอบครัวดี (Happy Family)	.55**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 6 สังคมดี (Happy Society)	.52**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	.66**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 8 สุขภาพเงินดี (Happy Money)	.45**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 9 การงานดี (Happy work life)	.58**	.00	ปานกลาง
ภาพรวม	.71**	.00	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง ($r = 0.71$) โดยมิติที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ มิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.68$) รองลงมา คือ มิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.66$) และมิติที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ มิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.38$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข โดยมีติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบครัวดี (Happy Family) อาจเป็นเพราะโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาเป็นหน่วยงานราชการที่มีวันหยุดวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดราชการ รวมถึงระเบียบการลาตามกฎหมายที่กำหนด จึงทำให้มีเวลาเพียงพอสำหรับครอบครัว ประกอบกับครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยของความสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐานที่สุด แต่กลับมีอิทธิพลต่อการกำหนดศักยภาพของมนุษย์มากที่สุด โดยครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิดผูกพันกับมนุษย์เป็นระยะเวลานานที่สุด และเป็นสถาบันแรกสุดในการทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมให้แก่มนุษย์ ถึงแม้ว่าผลการศึกษาศาสนาภาพการสมรสของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาพบว่า มีครูที่มีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 38.10 แต่คำว่าครอบครัวอาจไม่จำกัดอยู่เฉพาะสามี ภรรยา หรือลูกเท่านั้น ครอบครัวอาจรวมไปถึง พ่อ แม่ ญาติพี่น้องด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าครอบครัวเป็นแหล่งความสุขที่สำคัญที่สุดจึงทำให้ครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาให้ความสำคัญกับการมีเวลาอยู่กับครอบครัวอย่างเพียงพอ การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว และการมีความสุขกับครอบครัว เป็นอันดับแรก สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของลลธิริมา บุญพิมพ์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่าด้านครอบครัวที่ดี มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด โดยในอยู่ในระดับมาก สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของอุไรพร เสี่ยงล้ำ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรกรมเจ้าท่า บุคลากรกรมเจ้าท่ามีความสุขในการทำงาน ด้านครอบครัวดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของชุตติมา ยุวโกศล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ด้านที่มีระดับความสุขมากที่สุด ได้แก่ ด้านครอบครัว และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของนุรป่าชียะห์ ภูนา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ในมิติที่ 5 ครอบครัวดี มีค่าระดับความสุขสูงกว่าด้านอื่น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวมมีระดับอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จอาจเป็นเพราะโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งมีนโยบายสำคัญ คือ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยการจัดเรียนรู้ในห้องเรียน ครูต้องแก้ไขคำตอบที่ถูกต้องแก่นักเรียนทันที เมื่อนักเรียนตอบผิด เพิ่มเติมข้อมูลที่ต้องการ กล่าวซ้ำ ย้ำให้นักเรียนจดจำข้อมูลที่ต้องการได้ ครูต้องแบ่งเนื้อหาที่ต้องการสอนออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนปรับเปลี่ยนเนื้อหาใหม่ที่จะทำการสอนให้ง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาเดิม และส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดที่คาดหวังไว้ เพื่อให้นักเรียนจบการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้ศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีการแข่งขันสูง และมีชื่อเสียงได้

ตามที่ตั้งใจ ซึ่งมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของดลนภา วงษ์ศิริ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล นครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีระดับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพรทิพย์ ทับทิมทอง (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพการสอนของครูและส่งผลมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

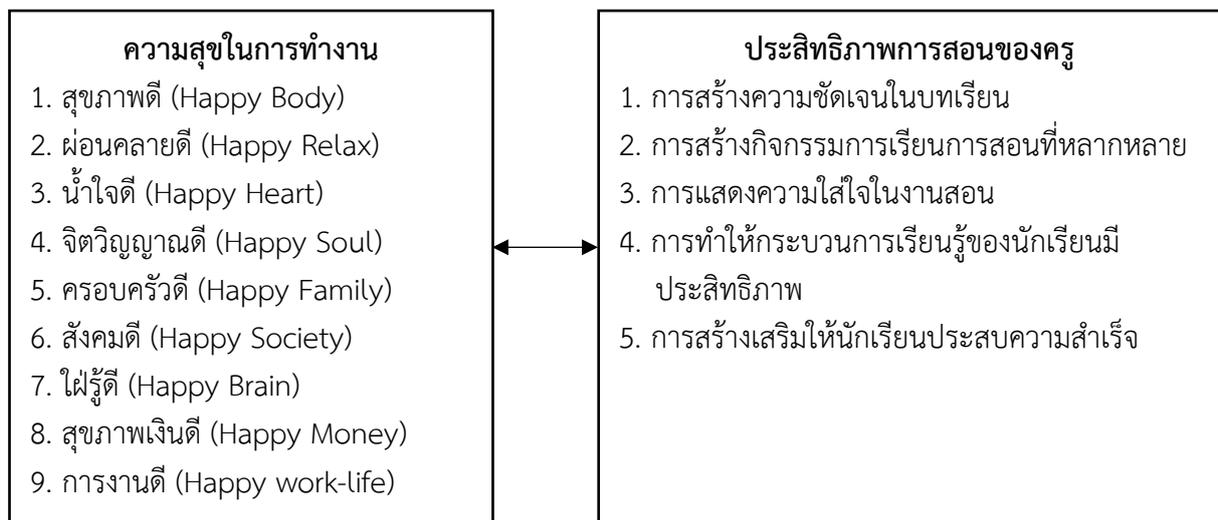
3. ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิต วิทยาคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง จากผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ถ้าครูมีความสุขในการทำงานมาก มีแนวโน้มที่จะทำให้ประสิทธิภาพการสอนของครูมากตามไปด้วย อาจเป็นเพราะ คนที่มีความสุขจะทำงานกับคนอื่นได้ดี สนุกที่จะอยู่ในกลุ่มคน และมีความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงานซึ่งทำให้การทำงาน เป็นทีมดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน คนที่มีความสุข จะจัดการกับปัญหาแทนการบ่นถึงปัญหา โดยไม่หาทางแก้ไข คนที่มีความสุขในการทำงานมีพลังงานมากกว่า และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทุกสิ่งที่ทำ คนที่มีความสุขในการทำงานจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี คิดในทางบวก ซึ่งการมองโลกในแง่ดีทำให้ประสบความสำเร็จ คนที่มีความสุขในการทำงานจะมีแรงจูงใจสูง ซึ่งจะทำให้ผลสำเร็จสูง คนที่มีความสุขในการทำงานมักไม่ขาดงาน เนื่องจากการทำงานทำให้บุคคลมีความสุข ดังนั้นจึงไม่ขาดงาน ถ้าคนไม่ชอบงานที่ทำให้เกิดความเครียดและความเบื่อหน่ายจะทำให้เกิดแผลในกระเพาะอาหาร มะเร็งหรือเบาหวาน จากผลกระทบของความเครียดในงานต่อสุขภาพ เมื่อไม่ชอบงานที่ทำอยู่ คนที่มีความสุขในการทำงานมีการเรียนรู้ไว เมื่อคนมีความสุขและผ่อนคลายก็พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ คนที่มีความสุขจะมีการตัดสินใจที่ดี ส่วนคนที่ไม่มีมีความสุขในการทำงานจะอยู่ในภาวะวิกฤติที่มีมุมมองแคบ ไม่มองภาพกว้าง ใช้สัญชาตญาณความอยู่รอด ตัดสินใจโดยมองระยะสั้น ในการตัดสินใจจะคำนึงเพียง สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ตัดสินใจเท่านั้นต่างจากคนที่มีความสุข ซึ่งจะมีการตัดสินใจที่ดีกว่าและให้ความสำคัญกับงานมากกว่า จะเห็นได้ว่าการมีความสุขในการทำงานก่อให้เกิดผลดีและประโยชน์อย่างมากมาย ดังนั้น ความสุขในการทำงานจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม มีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของชุตินา ยุวโกศล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสุขในการทำงาน กับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในการทำงานตามแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (ศิรินนท์ กิตติสุขสถิตย์ และคณะ, 2555) มี 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money)

และ 9) การงานดี (Happy work-life) ส่วนประสิทธิภาพการสอนของครู ตามแนวคิดของ Borich (อ้างใน ทินพันธ์ บุญธรรม, 2556) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิเคราะห์คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า มิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผ่อนคลายดี (Happy Relax) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายงานให้ครูอย่างเหมาะสมไม่มากเกินไป เพื่อให้ครูได้มีเวลาทำกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ไม่เกิดความเครียดมากเกินไป นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทัศนคติทางบวก เช่น กิจกรรมทางศาสนา เนื่องจากหลักศาสนาพุทธจะสอนให้คนรู้เห็นตามความเป็นจริง การมีชีวิตที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเป็นเรื่องธรรมดา

1.2 จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เลือกใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสม และไม่มอบหมายงานมากเกินไป เพื่อให้ครูได้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขในการทำงานของครู โดยมีการจัดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน หรือจัดทำโครงการที่ทำให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ความสัมพันธ์ในที่ทำงานเหมือนพี่เหมือนน้อง มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนแบบอย่างการทำงานระหว่างกัน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น

ประโยชน์ต่อสังคม และมอบหมายงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูมีความสุขซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม สูงตามไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมใน 9 มิติ โดยใช้แบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ดังนั้นควรมีการศึกษาความสุขในการทำงานจากแนวคิดอื่นด้วย เช่น การทำงานอย่างมีความสุข ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ 5Cs คือ 1) ผลงาน (Contribution) 2) ความเชื่อมั่น (Conviction) 3) วัฒนธรรมองค์กร (Culture) 4) ความผูกพันต่องาน (Commitment) และ 5) ความมั่นใจ (Confidence) เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนั้นควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียน บรรยากาศชั้นเรียน การวัดผลและประเมินผล เป็นต้น

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นควรมีการศึกษาโดยการเพิ่มวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นด้วย เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยที่ละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิติพัฒน์ ดามาพงษ์. (2559). ความสุขความพึงพอใจต่อความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชุตินา ยูวโกศล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2 (3). 60-72.
- ดลนภา วงษ์ศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ทินพันธ์ บุญธรรม. (2556). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุรปาชียะห์ ภูนา. (2562). ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรทิพย์ ทับทิมทอง. (2558). การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เมธาวร พังลักษณ์. (2559). **ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลลธรริมา บุญพิมพ์. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ. (2555). **คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง HAPPINOMETER.** กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพลส.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564.** นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี.
- สุมาลี ดวงกลาง. (2560). **ความสุขในการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทันตสถาน โรงพยาบาลราชทัณฑ์.** สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุดมลักษณ์ เมฆาวณิชช์. (2556). **ความเครียดของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 (กลุ่มอำเภอพนัสนิคม).** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.